

TS. VŨ THỊ KIM ANH
PGS. TS HÀ THỊ THÚY VÂN
PGS. TS TRẦN MẠNH DŨNG

KẾ TOÁN THUẾ TRONG DOANH NGHIỆP VÀ KỸ NĂNG QUYẾT TOÁN THUẾ

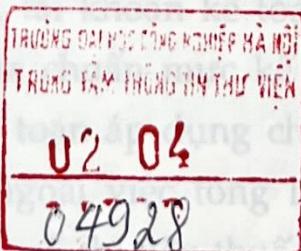
NHÀ XUẤT BẢN TÀI CHÍNH

**TS. VŨ THỊ KIM ANH - PGS. TS HÀ THỊ THÚY VÂN
PGS. TS TRẦN MẠNH DŨNG**

LỜI NÓI ĐẦU

Kế toán thuế là một phạm trù rộng và hàm chứa nhiều nội dung phức tạp, hiểu và vận dụng kiến thức cả về pháp luật kế toán và pháp luật thuế hiện hành trong điều kiện phát triển kinh tế - xã hội hiện nay thực sự có ý nghĩa quan trọng với mọi người.

KẾ TOÁN THUẾ TRONG DOANH NGHIỆP VÀ KỸ NĂNG QUYẾT TOÁN THUẾ

tin trên các chứng từ, hóa đơn, chứng từ thanh toán phải đảm bảo tuân thủ theo quy định của pháp luật kế toán và các thông tin hướng dẫn chế độ lập báo cáo thuế do doanh nghiệp. Việc cung cấp thông tin, kết hợp, hệ thống hóa để trình bày các thông tin về thuế trên Báo cáo tài chính, kế toán thuế còn thực hiện lập báo cáo thuế định kỳ theo quy định của luật thuế. Vì vậy, cuốn sách "Kế toán thuế trong doanh nghiệp và kỹ năng nâng cao quyết toán thuế" được biên soạn với mục tiêu:

- Cung cấp cho người đọc những kiến thức khái quát về thuế và kế toán các loại thuế liên quan trong việc thực hiện quy trình tuân thủ pháp luật về thuế.

- Hiểu và vận dụng được các kiến thức và kinh nghiệm chuyên sâu về thuế và kế toán các loại hình doanh nghiệp nhằm hoạch định thuế trong đầu tư và kinh doanh.

NHÀ XUẤT BẢN TÀI CHÍNH

HÀ NỘI – 2021

LỜI NÓI ĐẦU

Kế toán thuế là một phạm trù rộng và hàm chứa nhiều nội dung phức tạp, hiểu và vận dụng kiến thức cả về pháp luật kế toán và pháp luật thuế hiện hành trong điều kiện phát triển kinh tế - xã hội hiện nay thực sự có ý nghĩa quan trọng với mọi thể nhân hoặc pháp nhân. Kế toán thuế là quá trình xác định, ghi nhận và trình bày thông tin về Thuế, do đặc thù của Thuế chịu sự chi phối của luật thuế, nên việc xác định số thuế phát sinh, số thuế phải nộp, số thuế được hoàn lại...phải tuân thủ theo các quy định của luật thuế, việc ghi nhận thông tin trên các chứng từ, tài khoản kế toán phải đảm bảo tuân thủ theo quy định của chuẩn mực kế toán và các thông tư hướng dẫn chế độ kế toán áp dụng cho doanh nghiệp. Việc cung cấp thông tin, ngoài việc tổng hợp, hệ thống hóa để trình bày các thông tin về chỉ tiêu thuế trên Báo cáo tài chính, kế toán thuế còn thực hiện lập báo cáo thuế định kỳ theo quy định của luật thuế. Vì vậy, cuốn sách "*Kế toán thuế trong doanh nghiệp và kỹ năng nang quyết toán thuế*" được biên soạn với mục tiêu:

- Cung cấp cho người đọc những kiến thức khái quát về thuế và kế toán các loại thuế hiện hành trong việc thực hiện quy trình tuân thủ pháp luật về thuế.
- Hiểu và vận dụng được những kiến thức và kinh nghiệm chuyên sâu về Thuế và Kế toán thuế trong các loại hình doanh nghiệp nhằm hoạch định thuế trong đầu tư và kinh doanh.

- Trải nghiệm vào đời sống thực tiễn của doanh nghiệp thông qua việc xử lý các tình huống thực tế về kế toán và thuế thường xuyên xảy ra ở các doanh nghiệp, đặc biệt là nhận diện một số sai phạm phổ biến mà doanh nghiệp thường hay gặp phải.

- Tăng cường khả năng tư duy tự giải quyết và xử lý trọng yếu các công việc về kế toán thuế với kỹ năng xử lý gọn nhẹ các chứng từ một cách hợp lý, hợp lệ, hợp pháp theo các luật thuế nhằm giảm thiểu các rủi ro, sai phạm ứng với mô hình kinh doanh của từng doanh nghiệp khi quyết toán thuế.

Cuốn sách là tài liệu phục vụ nhu cầu học tập, nghiên cứu của các đối tượng là sinh viên, học viên đồng thời là tài liệu tham khảo hữu ích những người làm công tác quản lý tài chính - kế toán - thuế ở các loại hình doanh nghiệp nắm bắt kịp thời chính sách pháp luật thuế hiện hành. Hơn nữa, cuốn sách còn giúp các doanh nghiệp có thể khắc phục và hạn chế những sai phạm trong kê khai và quyết toán các loại thuế tránh để xảy ra tổn thất lớn về con người và kinh tế trong kinh doanh. Cuốn sách gồm 9 chương do TS. Vũ Thị Kim Anh, PGS. TS Hà Thị Thúy Vân và PGS. TS Trần Mạnh Dũng đồng chủ biên cùng với sự tham gia biên soạn bởi các chuyên gia, giảng viên có nhiều kinh nghiệm cả về kiến thức học thuật và thực tiễn kế toán, thuế và tài chính trong các doanh nghiệp:

1. TS. Lê Mạnh Hùng, Hiệu trưởng Trường Đại học Công đoàn, đồng biên soạn chương 1.
2. TS. Vũ Thị Kim Anh, Giảng viên chính Trường Đại học Công đoàn, đồng chủ biên, biên soạn Chương 7 và đồng biên soạn chương 1.
3. PGS.TS Hà Thị Thúy Vân, Giảng viên cao cấp Trường Đại học Thương mại, đồng chủ biên, biên soạn Chương 6.
4. PGS. TS. Trần Mạnh Dũng, Giảng viên cao cấp, Phó

Tổng Biên tập Tạp chí Kinh tế và Phát triển, Trường Đại học Kinh tế quốc dân; Kiểm toán viên (CPA); Chuyên gia Ngân hàng Thế giới (WB); Chuyên gia Liên minh châu Âu (EU), đồng chủ biên, biên soạn Chương 9.

5. TS. Nguyễn Thị Hồng Lam, Giảng viên chính Trường Đại học Thương mại, biên soạn Chương 3.

6. TS. Phạm Thanh Hương, Giảng viên chính Trường Đại học Thương mại, biên soạn Chương 5.

7. Ths. Trần Mạnh Tường, Trường Đại học Thương mại, biên soạn Chương 2.

8. Ths. Vũ Lê Đình Hoàng, Trường Đại học Thương mại, đồng biên soạn Chương 4.

9. TS. Trần Thế Lữ, Kế toán trưởng, Trường Đại học Công đoàn, đồng biên soạn Chương 8.

10. Ths. Mai Thị Trang, Trường Cao đẳng Sơn La, đồng biên soạn Chương 8.

11. Ths. Nguyễn Văn Thành, Trường Cao đẳng Sơn La, đồng biên soạn Chương 8.

Cuốn sách được biên soạn trong điều kiện hệ thống thuế và kế toán của Việt Nam đang có sự cải cách mạnh mẽ và đang trong quá trình hội nhập sâu rộng với nền kinh tế quốc tế. Trong quá trình biên soạn, nhóm tác giả đã nhận được ý kiến chia sẻ, đóng góp từ phía các Trường Đại học khối kinh tế trên địa bàn Hà Nội, Hội Tư vấn Thuế Việt Nam, Hội Kế toán và Kiểm toán Việt Nam, Tổng cục Thuế, Bộ Tài chính, các công ty kiểm toán Big 4 và Non-big 4, Kiểm toán Nhà nước; và các tổ chức trong nước và quốc tế nơi mà các tác giả có thời gian làm việc và cộng tác tại The World Bank, ADB, VCCI, EU. Nhóm tác giả đã hết sức cố gắng nhằm đảm bảo giá trị khoa học của cuốn sách nhưng chắc chắn không thể tránh khỏi những thiếu sót nhất định và thể hiện ý kiến chủ quan của các tác giả.

Kính mong quý độc giả và các nhà khoa học có những ý kiến đóng góp để cuốn sách được hoàn thiện hơn trong những lần tái bản sau.

Xin trân trọng cảm ơn!

Các tác giả

KẾ TOÁN THUẾ TRONG DOANH NGHIỆP

MỤC LỤC

<i>Lời nói đầu</i>	5
<i>Chương 1</i>	
TỔNG QUAN VỀ KẾ TOÁN THUẾ TRONG DOANH NGHIỆP	
1.1. Tổng quan về thuế	19
1.1.1. Khái niệm, đặc điểm và chức năng của thuế	19
1.1.1.1. Khái niệm và đặc điểm của thuế	19
1.1.1.2. Chức năng của thuế	24
1.1.2. Phân loại thuế	26
1.1.2.1. Phân loại thuế theo yếu tố kinh tế bị đánh thuế	26
1.1.2.2. Phân loại thuế theo phương thức đánh thuế	27
1.1.2.3. Phân loại dựa theo mối quan hệ giữa thuế với thu nhập	28
1.1.2.4. Phân loại theo cách thiết kế mức thuế	29
1.1.3. Hệ thống thuế và chính sách thuế Việt Nam	29
1.1.3.1. Cơ cấu một số thuế	29
1.1.3.2. Cơ sở pháp lý của thuế	33
1.2. Tổng quan về kế toán thuế	59
1.2.1. Bản chất Kế toán thuế	59
1.2.2. Phân biệt kế toán thuế và kế toán tài chính	61
1.2.3. Yêu cầu và nhiệm vụ của kế toán thuế	67
1.2.3.1. Yêu cầu kế toán thuế	67
1.2.3.2. Nhiệm vụ kế toán thuế	69

Kinh doanh quý giá
dòng góp
tài sản sau

Chương 2 KẾ TOÁN THUẾ GIÁ TRỊ GIA TĂNG

2.1. Thuế giá trị gia tăng	72
2.1.1. Khái niệm và đặc điểm của thuế GTGT	72
2.1.1.1. <i>Khái niệm</i>	72
2.1.1.2. <i>Đặc điểm thuế giá trị gia tăng</i>	73
2.1.2. Quy định chung về thuế GTGT	75
2.1.2.1. <i>Đối tượng chịu thuế và đối tượng nộp thuế</i>	75
2.1.2.2. <i>Các trường hợp không phải kê khai, tính nộp thuế</i>	76
2.1.3. Xác định thuế GTGT	79
2.1.3.1. <i>Phương pháp khấu trừ thuế</i>	79
2.1.3.2. <i>Phương pháp trực tiếp</i>	87
2.1.4. Khai thuế, nộp thuế và hoàn thuế GTGT	87
2.1.4.1. <i>Khai thuế GTGT</i>	87
2.1.4.2. <i>Nộp thuế</i>	88
2.1.4.3. <i>Quy định về nơi nộp thuế GTGT</i>	88
2.1.4.4. <i>Quy định về hoàn thuế</i>	89
2.2. Kế toán thuế GTGT	91
2.2.1. Thu nhận thông tin ban đầu	91
2.2.2. Hệ thống hóa và xử lý thông tin kế toán	91
2.2.2.1. <i>Tài khoản kế toán</i>	91
2.2.2.2. <i>Kế toán một số nghiệp vụ kinh tế chủ yếu</i>	92
2.2.2.3. <i>Sổ kế toán</i>	105
2.2.3. Công bố thông tin trên báo cáo tài chính	106
2.3. Kê khai thuế GTGT	107
2.3.1. Quy định khai thuế GTGT	107
2.3.2. Hướng dẫn lập tờ khai thuế GTGT online	109
2.4. Câu hỏi ôn tập và bài tập thực hành	111
2.4.1. Câu hỏi ôn tập	111
2.4.2. Bài tập thực hành	113

Chương 3

KẾ TOÁN THUẾ THU NHẬP DOANH NGHIỆP

3.1. Thuế thu nhập doanh nghiệp	138
3.1.1. Khái niệm và đặc điểm thuế thu nhập doanh nghiệp	138
3.1.1.1. <i>Khái niệm thuế TNDN</i>	138
3.1.1.2. <i>Đặc điểm</i>	141
3.1.2. Quy định chung về thuế TNDN	143
3.1.2.1. <i>Quy định chung về TNDN hiện hành.....</i>	143
3.1.2.2. <i>Quy định chung về thuế thu nhập hoãn lại</i>	154
3.1.2.3. <i>Quy định khai quyết toán thuế và nộp thuế TNDN</i>	157
3.2. Kế toán thuế TNDN	160
3.2.1. Thu nhận thông tin ban đầu	160
3.2.2. Hệ thống hóa và xử lý thông tin kế toán	160
3.2.2.1. <i>Tài khoản sử dụng</i>	160
3.2.2.2. <i>Kế toán một số nghiệp vụ kinh tế phát sinh chủ yếu</i>	161
3.2.2.3. <i>Sổ kế toán</i>	165
3.2.2.4. <i>Công bố thông tin trên báo cáo tài chính</i>	165
3.3. Khai quyết toán thuế TNDN	167
3.3.1. Quy định khai quyết toán thuế TNDN	167
3.3.2. Hướng dẫn khai quyết toán thuế TNDN online	173
3.4. Câu hỏi ôn tập và bài tập thực hành	175
3.4.1. Câu hỏi ôn tập	175
3.4.2. Bài tập thực hành	176

Chương 4

KẾ TOÁN THUẾ THU NHẬP CÁ NHÂN

4.1. Thuế thu nhập cá nhân	199
4.1.1. Khái niệm và đặc điểm thuế thu nhập cá nhân	199
4.1.2. Quy định chung về thuế thu nhập cá nhân	202

4.1.2.1. Đôi tượng nộp thuế và chịu thuế TNCN	202
4.1.2.2. Xác định số thuế TNCN phải nộp	204
4.2. Kế toán thuế thu nhập cá nhân	219
4.2.1. Thu nhận thông tin kế toán	219
4.2.2. Hệ thống hóa và xử lý thông tin kế toán	220
4.2.2.1. Tài khoản kế toán	220
4.2.2.2. Sổ kế toán	221
4.2.3. Công bố thông tin trên báo cáo tài chính	222
4.3. Kê khai, quyết toán thuế TNCN	222
4.3.1. Quy định khai thuế, quyết toán thuế TNCN	222
4.3.2. Khai khâu trừ thuế TNCN	229
4.3.3. Quyết toán thuế TNCN	233
4.3.4. Hướng dẫn cá nhân tự quyết toán thuế online	244
4.4. Câu hỏi ôn tập và bài tập thực hành	248
4.4.1. Câu hỏi ôn tập	248
4.4.2. Bài tập thực hành	249

Chương 5
**KẾ TOÁN THUẾ THUẾ XUẤT NHẬP KHẨU
 VÀ TIÊU THỤ ĐẶC BIỆT**

5.1. Kế toán thuế xuất nhập khẩu	253
5.1.1. Khái niệm, đặc điểm và qui định chung về thuế XNK	253
5.1.1.1. Khái niệm thuế xuất khẩu, nhập khẩu	253
5.1.1.2. Đặc điểm của thuế xuất khẩu, thuế nhập khẩu	254
5.1.1.3. Quy định chung về thuế xuất khẩu, nhập khẩu	255
5.1.2. Căn cứ tính thuế và phương pháp tính thuế	257
5.1.2.1. Trường hợp hàng hóa áp dụng thuế suất theo tỷ lệ %	257
5.1.2.2. Trường hợp hàng hóa áp dụng thuế tuyệt đối	260
5.1.2.3. Trường hợp tính thuế hỗn hợp	260
5.1.3. Quy định về khai thuế, thời điểm tính thuế, nộp thuế xuất nhập khẩu	261

5.1.3.1. Khai thuế hàng hóa xuất khẩu, nhập khẩu	261
5.1.3.2. Thời điểm tính thuế	271
5.1.3.3. Miễn thuế, giảm thuế, hoàn thuế và truy thu thuế	271
5.1.3.4. Thời hạn nộp thuế xuất khẩu, thuế nhập khẩu	273
5.1.4. Kế toán thuế xuất khẩu, nhập khẩu	275
5.1.4.1. Thu nhận thông tin ban đầu	275
5.1.4.2. Hệ thống hóa và xử lý thông tin kế toán	275
5.1.4.3. Công bố thông tin trên báo cáo tài chính	280
5.2. Kế toán thuế tiêu thụ đặc biệt.....	281
5.2.1. Khái niệm và đặc điểm thuế TTĐB	281
5.2.1.1. Khái niệm	281
5.2.1.2. Đặc điểm	282
5.2.2. Quy định chung về thuế TNDN	283
5.2.2.1. Đôi tượng nộp thuế	283
5.2.2.2. Đôi tượng chịu thuế và đôi tượng không thuộc diện chịu thuế	284
5.2.2.3. Căn cứ tính thuế	292
5.2.2.4. Phương pháp tính thuế	303
5.2.2.5. Giảm thuế	310
5.2.3. Kế toán thuế tiêu thụ đặc biệt	310
5.2.3.1. Thu nhận thông tin ban đầu	310
5.2.3.2. Hệ thống hóa và xử lý thông tin kế toán	310
5.2.3.3. Công bố thông tin trên báo cáo tài chính	315
5.2.4. Khai thuế và quyết toán thuế tiêu thụ đặc biệt	315
5.3. Câu hỏi ôn tập và bài tập thực hành.....	326
5.3.1. Câu hỏi ôn tập	326
5.3.2. Bài tập thực hành	326

Chương 6

KẾ TOÁN THUẾ NHÀ THẦU VÀ CÁC LOẠI THUẾ KHÁC

6.1. Thuế nhà thầu.....	332
--------------------------------	------------

6.1.1. Khái niệm, đặc điểm của thuế nhà thầu	332
6.1.2. Quy định chung về thuế nhà thầu	334
6.1.2.1. Đôi tượng áp dụng	334
6.1.2.2. Đôi tượng không áp dụng	335
6.1.3. Phương pháp tính thuế	338
6.1.3.1. Phương pháp khấu trừ	338
6.1.3.2. Phương pháp trực tiếp	338
6.1.3.3. Phương pháp hỗn hợp	339
6.1.3.4. Xác định thuế nhà thầu phải nộp theo các trường hợp cụ thể	340
6.1.4. Kế toán thuế nhà thầu	342
6.1.4.1. Thu nhận thông tin ban đầu	342
6.1.4.2. Hệ thống hóa và xử lý thông tin kế toán	343
6.1.4.3. Công bố thông tin trên báo cáo tài chính	345
6.1.5. Kê khai và quyết toán thuế nhà thầu	345
6.1.5.1. Kê khai thuế nhà thầu	345
6.1.5.2. Quyết toán thuế nhà thầu	352
6.2. Kế toán các loại thuế, phí và lệ phí	352
6.2.1. Khái quát chung về các loại thuế khác, phí và lệ phí	352
6.2.1.1. Thuế tài nguyên	352
6.2.1.2. Thuế bảo vệ môi trường	362
6.2.1.3. Phí, lệ phí	368
6.2.2. Kế toán các loại thuế khác, phí, lệ phí	377
6.2.2.1. Thu nhận thông tin ban đầu	377
6.2.2.2. Sổ kế toán	380
6.3. Câu hỏi ôn tập và bài tập thực hành	381
6.3.1. Câu hỏi ôn tập	381
6.3.2. Bài tập thực hành	382

Chương 7

KỸ NĂNG QUYẾT TOÁN THUẾ

7.1. Chuẩn bị hồ sơ quyết toán thuế	388
--	------------

7.1.1. Công việc trước khi quyết toán thuế.....	388
7.1.1.1. Đôi với các báo cáo thuế.....	388
7.1.1.2. Đôi với sổ kế toán	393
08 7.1.2. Công việc khi chính thức quyết toán thuế.....	399
7.2. Kỹ thuật soát xét Báo cáo tài chính phát hiện các rủi ro về thuế.....	401
7.2.1. Soát xét một số khoản mục trên Bảng cân đối kế toán....	401
7.2.2. Soát xét một số khoản mục trên Báo cáo kết quả kinh doanh	427
7.3. Điều chỉnh Báo cáo tài chính sau khi quyết toán thuế....	456
7.3.1. Kế toán các khoản truy thu sau khi quyết toán thuế	456
7.3.2. Các trường hợp điều chỉnh khác	457

Chương 8

QUYẾT TOÁN THUẾ

TRONG MỘT SỐ LOẠI HÌNH DOANH NGHIỆP

8.1. Kinh nghiệm quyết toán thuế trong một số loại hình doanh nghiệp phổ biến.....	460
8.1.1. Kinh nghiệm quyết toán thuế trong doanh nghiệp xây dựng	460
8.1.1.1. Đặc điểm hoạt động xây lắp.....	460
8.1.1.2. Một số sai phạm về thuế.....	462
8.1.2. Kinh nghiệm quyết toán thuế trong doanh nghiệp kinh doanh bất động sản	467
8.1.2.1. Đặc điểm hoạt động kinh doanh bất động sản	467
8.1.2.2. Một số sai phạm về thuế thường gặp	469
8.1.3. Kinh nghiệm quyết toán thuế trong doanh nghiệp thương mại	471
8.1.3.1. Đặc điểm hoạt động kinh doanh thương mại	471
8.1.3.2. Đôi với hoạt động của các trung tâm bán buôn, bán lẻ.....	473

8.1.3.3. Đôi với hoạt động của bán hàng đa cấp	475
8.1.3.4. Đôi với hoạt động thương mại điện tử	477
8.1.4. Kinh nghiệm quyết toán thuế trong kinh doanh thuốc tân dược	480
8.1.4.1. Đặc điểm hoạt động kinh doanh thuốc tân dược	480
8.1.4.2. Một số sai phạm phổ biến về thuế	481
8.2. Giải pháp ngăn ngừa và xử lý rủi ro, sai phạm trong quyết toán thuế tại các doanh nghiệp	484
8.2.1. Giải pháp ngăn ngừa rủi ro về thuế trong doanh nghiệp	484
8.2.2. Giải pháp quản lý chi phí sản xuất kinh doanh hiệu quả nhằm giảm thiểu rủi ro trong quyết toán thuế	489

Chương 9 **KỸ NĂNG TỐI ƯU HÓA THUẾ PHẢI NỘP**

9.1. Tổng quan về tối ưu hóa thuế	494
9.1.1. Bản chất tối ưu hóa thuế	494
9.1.2. Các hình thức tối ưu hóa thuế	498
9.1.3. Thiết lập kế hoạch tối ưu hóa thuế	500
9.2. Kỹ năng tối ưu hóa một số loại thuế	510
9.2.1. Tối ưu hóa thuế GTGT	510
9.2.2. Tối ưu hóa thuế TNDN	511
9.2.3. Tối ưu hóa thuế TNCN	513
Danh mục tài liệu tham khảo	517